

Veilig werken op daken

Werken op daken kan gevaarlijk zijn. Daarom zijn strenge veiligheidsnormen van cruciaal belang, ongeacht de duur van de werkzaamheden. Deze factsheet geeft algemeen advies over veilig werken op daken, maar kan geen gedetailleerde richtsnoeren geven. Indien u nader advies

nodig hebt, neem dan contact op met de bevoegde instantie of andere organen voordat de werkzaamheden aanvangen.

Voorzorgsmaatregelen

Is het werk echt noodzakelijk?

De beste manier om valpartijen van of door daken te voorkomen, is natuurlijk er niet op te gaan. Kan het noodzakelijke werk worden gedaan zonder het dak op te gaan, of kan de duur van de werkzaamheden op het dak worden beperkt? Dakdelen zouden bijvoorbeeld op de grond al gedeeltelijk gemonteerd kunnen worden om zo min mogelijk tijd op grote hoogte te moeten doorbrengen.

Vóór de aanvang van de werkzaamheden

Voordat met dakwerkzaamheden wordt aangevangen, moet er altijd een risicobeoordeling plaatsvinden. De noodzakelijke uitrusting moet er zijn, adequate voorzorgsmaatregelen en werkmethodes moeten worden toegepast en de werknemers moeten duidelijk zijn geïnstrueerd en geschoold. Alle werkzaamheden op daken, ook al duren deze maar enkele minuten, vereisen een zorgvuldige planning teneinde de risico's voor de betrokken werknemers zo gering mogelijk te maken.

Preventie van valpartijen

Er moeten passende preventieve maatregelen worden getroffen wanneer het risico bestaat tijdens het werk of bij het klimmen of afdalen van het dak te vallen. Neem eerst collectieve maatregelen op basis van de bevindingen van de risicobeoordeling, voordat u uw toevlucht neemt tot persoonlijke beschermingsmaatregelen. Iedere beveiliging (zoals relingen) moet sterk genoeg zijn om valpartijen en blessures van werknemers te voorkomen of te stoppen.

Preventieve maatregelen moeten worden getroffen voordat het werk op hoogte aanvangt en van toepassing blijven totdat het werk is beëindigd. Houd rekening met weersomstandigheden: het risico dat mensen of materialen naar beneden vallen kan aanzienlijk groter zijn bij vrieskou en nat weer of wanneer het hard waait.

Vallend materiaal

Vallend materiaal kan dodelijk zijn. Niets mag van een dak vallen. Neem de volgende maatregelen:

- maak gebruik van gesloten storkokers, of breng materiaal naar beneden;
- hoop geen materiaal op dat naar beneden kan vallen;

- voorkom toegang tot gevaarlijke plaatsen onder of naast locaties waar aan daken wordt gewerkt;
- gebruik beschermnetten tegen vallend puin, overdekte passages of soortgelijke beveiligingen om te verhinderen dat vallend materiaal letsel veroorzaakt;
- vermijd zo veel mogelijk dat grote en zware objecten naar boven worden gebracht;
- zorg ervoor dat alle materialen op de juiste wijze worden opgeslagen, vooral wanneer het veel waait.

Training

Dakwerkers moeten beschikken over de juiste kennis, vaardigheden en ervaring om veilig te kunnen werken. Zij moeten door training leren risico's te herkennen, inzicht hebben in de juiste werkmethodes en over de vaardigheden beschikken om deze toe te passen, bijvoorbeeld het aanbrengen van relingen, werken met een mobiel toegangsplatform of het installeren en dragen van veiligheidstuigen.

Soorten daken

Platte daken

Werken op een plat dak is bijzonder risicovol. Mensen kunnen

- van de rand van een plat dak vallen;
- van de rand waar het werk wordt uitgevoerd vallen;
- door openingen, gaten of dakvensters vallen.

Overal waar een risico op valpartijen bestaat, zijn preventieve maatregelen vereist. Er kan bescherming nodig zijn aan dakranden, bij openingen, toegangspunten en zwakke plaatsen zoals dakvensters.

Schuine daken

Op schuine daken kunnen mensen

- van dakranden vallen;
- uitglijden en over de dakranden vallen;
- door het dak heen vallen;
- van geveltoppen vallen.

De bescherming aan dakranden moet sterk genoeg zijn om een persoon die ertegen valt, tegen te houden. Hoe langer en steiler de helling, hoe sterker de reling dient te zijn. Elektrisch aangedreven toegangsplatforms kunnen een veilige werkplek bieden als alternatief voor het werken op het dak zelf. Zij kunnen bijzonder nuttig zijn voor kortdurend werk en tijdens sloopwerkzaamheden wanneer er gaten in het dak worden geslagen.

Zorg voor een veilige toegang, uitgang en werkplek. Aangezien men wellicht niet veilig op dakleien en dakpannen kan lopen, kunnen dakladders of soortgelijke uitrusting nodig zijn.

Zwakke daken

Zwak materiaal kan het gewicht van een persoon of last niet veilig dragen. Veel dakconstructies zijn zwak of kunnen

verzwakken. Asbestcement, glasvezel en plastic worden mettertijd breekbaarder en staalplaten kunnen roesten. Platen op slecht gerepareerde daken hebben niet altijd het juiste draagvermogen. Daken kunnen ook zwakke delen hebben (dakvensters en dergelijke) die niet onmiddellijk zichtbaar zijn, en zij kunnen tijdelijk zwak zijn, vooral in de bouwfase.

Een zwak dak is geen veilige werkplek en zonder passende preventieve maatregelen mag geen toegang worden gegeven.

Fabrieksdaken

Werken op brede fabrieksdaken kent ook het risico van valpartijen

- van dakranden;
- door gaten in het deels gebouwde dak;
- door voeringplaten;
- van de voorzijde waar onbeschermde gaten onvermijdelijk zijn;
- van het raamwerk, bijvoorbeeld bij het uitleggen van dakplaten,
- door zwakke of tijdelijk beveiligde dakvensters of dakbedekkingen.

Een goede planning kan de risico's aanzienlijk beperken. Hoofdelementen daarbij:

- beperk het aantal werknemers dat het dak opmoet door
  - optimaal gebruik te maken van laadbakken;
  - te zorgen dat de juiste dakplaten worden geleverd op de juiste plaats en het juiste moment;
  - ervoor te zorgen dat vanuit een goede werkhouding kan worden gewerkt.
- Voorkom liever valpartijen door een veilige werkplek te bieden dan te vertrouwen op materialen die valpartijen stoppen.

Werken op bestaande daken

Werken op daken bestaat uit de volgende werkzaamheden: inspectie, onderhoud, reiniging, renovatie, demonteren en ontmantelen. Mensen die geen gespecialiseerde dakwerkers zijn — zoals schoonmaakpersoneel, conciërges of bouwheren — gaan vaak het dak op om te inspecteren of schoon te maken. Dit werk mag niet worden verricht zonder een goede risicobeoordeling, juiste planning, voorzorgsmaatregelen en supervisie.

Planning van werkzaamheden op oude daken

Voor werkzaamheden op oude daken is een zorgvuldige planning vereist, omdat het noodzakelijk is

- zwakke delen van het dak vast te stellen;
- preventieve maatregelen te identificeren;
- contact met de cliënt te onderhouden (indien noodzakelijk);
- in sommige gevallen een onderzoek naar de structuur te doen; en in alle gevallen
- een risicobeoordeling te verrichten.

Bestudeer bij de planning van reparatie-, renovatie- of sloopwerkzaamheden van daken hoe de materialen van het dak zullen worden verwijderd en opgeslagen. Gedurende het

hele ontmantelingsproces moeten de arbeiders tegen valpartijen worden beschermd. Een veilige methode voor het slopen of ontmantelen van daken en dakmaterialen is van wezenlijk belang.

Raadplegen van werknemers

Overleg met het personeel is absoluut noodzakelijk. Met behulp van hun kennis is het gemakkelijker te waarborgen dat risico's juist worden ingeschat en werkbare oplossingen worden gevonden. Werknemers moeten worden geraadpleegd over gezondheids- en veiligheidsmaatregelen en tevens vóór de invoering van nieuwe technologieën of producten. Overleg draagt ertoe bij dat werknemers zich betrokken voelen bij veiligheids- en gezondheidsprocedures en bij verbeteringen op dit gebied.

Wetgeving

De belangrijkste Europese richtlijnen die voor dakwerken relevant zijn:

- Richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk;
- Richtlijn 92/57/EEG van de Raad van 24 juni 1992 betreffende de minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor tijdelijke en mobiele bouwplaatsen;
- Richtlijn 2001/45/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 tot wijziging van Richtlijn 89/655/EEG van de Raad betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid bij het gebruik door werknemers van arbeidsmiddelen op de arbeidsplaats.

Europese richtlijnen geven minimumnormen voor gezondheid en veiligheid en worden omgezet in nationale wetgeving in alle lidstaten. De nationale wetgeving schrijft wellicht strengere normen voor. Ga dit na bij uw bevoegde instantie.

Courtesy of OPPBTP, France

Nadere informatie

Deze factsheet is geschreven als ondersteuning van de Europese Week voor veiligheid en gezondheid op het werk 2004. Andere factsheets in deze reeks en nadere informatie over de bouwnijverheid zijn verkrijgbaar op de website <http://ew2004.osha.eu.int> van het Agentschap. Deze site wordt voortdurend bijgewerkt en uitgebreid. U vindt informatie over de Europese gezondheids- en veiligheidswetgeving op <http://europe.osha.eu.int/legislation/>.

Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (34) 944 79 43 60, fax (34) 944 79 43 83

information@osha.eu.int